

Monilukutaito, digitaalinen osaaminen ja mediakasvatus (henkilöstölomake)

Tällä työkalulla arvioidaan seuraavan laatuindikaattorin toteutumista:

Varhaiskasvatuksen toiminta on lapsille merkityksellistä, oppimaan haastavaa sekä innostavaa.

Henkilöstö ja lapset toteuttavat yhdessä leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa, joka tarjoaa lapsille myönteisiä oppimiskokemuksia. Toiminta edistää oppimisen alueiden sekä laaja-alaisen osaamisen mukaisten tavoitteiden toteutumista.

Lapsen yksilöllisyys huomioidaan niin, että jokainen lapsi oppii tunnistamaan ja löytämään omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa.

Tällä arviointityökalulla varhaiskasvatuksen henkilöstö voi arvioida monilukutaitoon sisältyvän digitaalisen osaamisen ja mediakasvatuksen toteuttamista varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan monilukutaito on taitoa tulkita ja tuottaa erilaisia viestejä ja tekstejä, jotka voivat olla muun muassa kirjoitetussa, puhutussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Digitaalista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Lasten digitaalista osaamista tuetaan tutkimalla ja havainnoimalla digitaalisuutta arkielämässä sekä harjoittelemalla digitaalisten välineiden käyttöä. Henkilöstö ohjaa lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön.

Mediakasvatuksessa tuetaan lasten mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisössään. Lasten kanssa tutustutaan eri medioihin ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä sekä harjoitellaan kehittyvää lähde- ja mediakriittisyyttä.

Työkalun avulla henkilöstö arvioi digitaalisia ympäristöjä sekä niissä toimimista turvallisella ja tutkimiseen kannustavalla tavalla. Väittämien avulla arvioidaan tietosuoja- ja tietoturvaohjeistuksen noudattamista, mediasisältöjen tuottamista ja niiden tulkitsemista lapsiryhmässä yhdessä toimien. Lisäksi arvioinnin kohteena on tiedon hakeminen ja hyödyntäminen. Huoltajien osallisuus on osa arviointia.

Esimerkkejä väittämistä:

- Tunnettu toimintaamme ohjaavat tietosuoja- ja tietoturvaohjeet ja noudatamme niitä.
- Varmistamme, että digitaalisiin ympäristöihin tutustuttaessa sisällöt ovat turvallisia ja lasten ikä- ja kehitystasolle soveltuvia.
- Varmistamme, että kaikki lapset voivat osallistua työskentelyyn digitaalisissa ympäristöissä edellytyksensä mukaan.
- Havainnoimme lasten kanssa yhdessä arjen viestintätilanteita ja harjoittelemme erilaisia tapoja viestiä.
- Tutustumme lasten kanssa tiedonhakuun etsimällä tietoa heitä kiinnostavista asioista.

Työkaluun liittyviä pohdintakysymyksiä:

- Millaisia ajatuksia mediakasvatus ja digitaaliset ympäristöt varhaiskasvatuksessa herättävät?
- Millaisia erilaisia rooleja lapsella on digitaalistuvassa yhteiskunnassa?
- Miten digitaalisuus ja media näkyvät ryhmämme lasten puheissa ja leikeissä?
- Miten mediakasvatus, digitaaliset ympäristöt ja ohjelmointiin liittyvät taidot näkyvät nykyisessä oppimisympäristössämme?

Työkalun laatimiseen ovat osallistuneet Pekka Mertala (Jyväskylän yliopisto) ja Satu Valkonen (Helsingin yliopisto) sekä Sari Murtonen (Kavi), Saara Salomaa (Kavi) ja Päivi Leppänen (OPH) Uudet lukutaidot -ohjelmasta.

Uudet lukutaidot -kehittämishjelmassa tuotetut materiaalit löytyvät täältä : [Linkki](#)